

Szerkesztőség:
Arad, Acsev.-palota.

Kiadóhivatal:
Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 960 Lej
Fél évre 480 Lej
Negyed évre 240 Lej
Havonta 80 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

A kontremín.

A háboru utáni idők új üzletágakat vetettek felszínre. Maga a háboru az emberiség lelkiismeretlenebb részét arra tanította, hogy nem kell az eszközökben válogatónak lennie és ezek előtt csak egyetlen cél lebegett: pénz, pénz, mindenáron csak pénzt szerezni. A hadiszállítások csalafintaságai véget értek a háboru befejezésével, a papírtalpu bakancsok kora lejárt és jött az új kereseti lehetőség: az elértéktelenedett pénz. A lengyel márka, az osztrák korona, a német márka és a magyar korona tragédiájából megtanulták az aranybárvány felé eszeveszetten törtető spekulánsok, hogy milyen technikai eszközök segítségével és igénybevételeivel lehet elpusztítani egy ország valutáját és milliárdokat keresni mellette. A Castiglióniak, a Boselek, a Cyprutok és rajtuk kívül még egy sereg névtelen „nagyság” professzoraivá avanzsáltak ennek a valutakontremín minden fennakadás nélkül folytatta a maga aratását egészen a múlt év elejéig, amikor egy váratlan esemény alaposan megégette a kezüket. A francia frankra vetette magát a hiénahad és a valutahullákon keresett horribilis vagyontukat meg akarják többszörözni a frank kivégzése után. Az utolsó pillanatban azonban olyasmí történt, amire nem számítottak. Amerika lépett közbe és a régi gazdagok egy csavarintással kitértek a háboru utáni idők sáskaseregének nyakát. A francia frank harcát letörve, véresen, megsemmisülve hagyta ott a valutagilykosok siserahada. A kis és középspekulánsok teljesen megsemmisültek, de a legnagyobbak is soha be nem gyógyítható sebeket kaptak és zsebeik tátongó ürességével hagyták ott a csata-teret, ahol először szenvedtek vereséget.

A kontremín azóta csak ájultan feküdt, de meg nem halt. Aki egyszer megkóstolta egy jó és könnyű üzletnek az ízét, az olyan, mint a morfinista, aki nem tudja elfelejteni a morfium gyönyöreit. A nemzetközi kontremín az utóbbi hónapokban újból munkába kezdett. A francia frankot még mindig alkalmas prédának véli és nem akarja kiengedni karmai közül. De rávetette magát a lengyel zlotyra, a belga frankra és legujabban a latin valuták legközelebbi rokonára, a román lejre is. Szomorú csak az, hogy a mi pénzünk kontremínörjei nemcsak külföldi pénzspekulánsok, hanem elsősorban és legfőképpen belföldiek, mert hi-

szen hosszú idő óta figyelhettük, hogy a párisi és zürichi árfolyamok Bucuresti után igazodtak tehát itt benn kell lennie egy csoportnak, amelynek hatalmában és

érdekében állott a lej árfolyamának irányítása. Amikor a pénzügyi kormányzat keresi a lej leromlásának diagnózisát, nem szabad figyelmen kívül hagynia a bel-

földi lejkontremínöröket, mert ezek alkotják tulajdonképpen a hullarablók előcsapatát, amelyet azután nyomon követnek a külföldi, nemzetközi hiénák.

Koronatanács ül össze a lejháboru miatt.

Kü- és belviszonylatban javulásnak indult a lej. — Az izgalom a mai napon erősen csökkent. — Erősen leszűkítették a devizaforgalmat. — A kormányintézkedések kedvezőbb helyzetet teremtettek.

Averescu tábornok a lej stabilizálását hirdeti.

(Saját tudósítónktól.) A mai napon már lényegesen nyugodt hangulat uralkodott az aradi pénzpiacon. A tegnapi izgalom csenedesedését nemcsak a lej 20 pontos emelkedése okozta, hanem elsősorban az, hogy az exportörök, akik eddig óvatosságból visszatartották devizáikat, ma már nagymennyiségű külföldi valutát dobtak a forgalomba. Ennek dacára még mindig igen nagy volt a pénzhiány. A hangulat azonban erősen bizakodó és a pénzügyi helyzet javuló tendenciát mutat. Beszélgetést folytattunk egyik előkelő aradi bankigazgatóval, aki optimisztikusan fogja fel a helyzetet.

A lej-javulás törvényszerű bizonyosság volt.

— A belföldi piac pánikszerű izgatottsága túlozta a lej esésének jelentőségét, — mondotta — mert hiszen a külföld bizalma nem rendült meg a lejben és ott még mindig elég magasra értékelik a valutánkat. A mai enyhülés indokolása egyszerű: be kellett állnia a javulásnak, mert minden különösebb ok nélkül történt a lej zuhanása is.

— Lenne-e hatása a kényszerárfolyam bevezetésének?

— A kényszerárfolyam egészen ismeretlen fogalom a pénzpiacon és tegyük hozzá mindjárt: abszurd gondolat. Hiszen a lej és általában a valuta állását kizárólag a kereslet és kínálat állapítja meg.

Erősen korlátozták a devizaforgalmat.

A mai nap folyamán különben az aradi pénzintézetekhez szinte percenként újabb és újabb devizarendelet érkezett a Banca Nationala mellett működő devizaellenőrző bizottságtól. E rendelkezések közül legfontosabb az, amely a Banca Nationala itteni fiókjához ma reggel érkezett a bucuresti-i központtól, amely arról értesíti az összes deviza autorizációval bíró bankokat, hogy devizát csakis a devizaellenőrző hivatal engedélyével adhatnak el és csupán olyan

tételeket vásárolhatnak, amelyek a napi esedékesség fedezésére szolgálnak.

A leiesés oka — új megvilágításban.

A lej váratlan és nagy izgalmakat okozó zuhanásáról ma a nyugalom óráiban igen érdekes nyilatkozatot tett nekünk egy ismertnevű pénzügyi szakférfi, aki a következőket mondta:

— A lej eséséért a felelősséget nagy előszeretettel szokták az import-kereskedelemre hárítani, holott legalább félszázad óta már túlhaladott álláspont a baj forrásának ilymódon való kutatása. Ötven év óta mindenki tudja, hogy a valuták értékelése nem az illető országok kereskedelmének mérlege, hanem az ország fizetési mérlege után igazodik. A pénzügyi exportálás és importálás aránya szerint értékelik ugyanis a valutákat és legjobban bizonyítja ezt az igazságot az, hogy a legnagyobb ipari államok külkereskedelmi mérlege passzív, ennek dacára például a font megingathatatlanul szilárd marad. Romániában viszont az ország fizetési mérlege volt mindig passzív. A fizetési mérleg passzivitása abban fejeződik ki, hogy Románia külföldi tartozásait nem rendezte. A liberális kormány a múlt évben u. n. konszolidációs megállapodásokat kötött a külföldi államokkal és ezek a megállapodások ez évben válnak esedékessé. Erre az évre tehát a kormánynak nagy devizakészleteket kellett volna összegyűjteni, hogy a lejáratkor kötelezettségeinek eleget tudjon tenni. De az előbbi kormány nemcsak, hogy nem gondoskodott a kellő mennyiségű idegen valutáról, hanem üresen hagyta az állam kasszáját, ami azt jelenti, hogy az Averescu-kormány átvette az elődje által kötött megállapodások terhét, de azt levenni az ország válláról már nem tudta, mert nem állanak rendelkezésére a megfelelő eszközök. Ugy kénytelen segíteni magán, hogy most szerzi be devizaszükségleteit, ami azzal jár, hogy nagy mennyiségű lejt kénytelen a külföldi piacra

dobni. Ugy látszik, az Averescu-kormány ennek a felelősségét is vállalja csak azért, hogy az ország presztízisének megóvása érdekében a külföldi tartozásokat rendezze.

A lej mostani nagy zuhanását a májusi esedékességek indították meg, de a már foganatosított rendelkezésekből látni lehet, hogy a kormány olyan exportpolitikát fog követni, hogy rövidesen nagy követeléseit lesznek a külfölddel szemben. Ezért nincs ok a komoly ijedelemre, mert a lej még a kontremínörök esetleges mesterkedése dacára is javulni fog.

A Banca Nationala aradi igazgatója megnyugtatta a közönséget.

Nasta Victor, a Banca Nationala aradi fiókjának igazgatója a következőket mondotta a lejre vonatkozólag:

— Senkise veszítse el fejét a lej eddigi esése miatt. A betétesek ne rohanják meg a bankokat s ne vásároljanak pénzüket mindenféle árut, csakhogy megszabaduljanak tőle. A lej ingadozása legföljebb néhány napig tarthat még s a krízis elmúltával ismét szilárd lesz. Ez az átmeneti állapot nem hozhatja maga után az árak emelését sem. A lejesést kétségtelenül spekuláció idézte elő, azt nem tudom, hogy melyik tőzsdén dolgoztak a román valuta ellen, de az bizonyos, hogy ez már nem tarthat néhány napnál tovább. Bizzék mindenki s legyen nyugodt.

A bucuresti tőzsdetanács megnyugtató kommunikét adott ki.

(Bucuresti, május 7.) A fővárosi tőzsdetanács tegnap este ülést tartott, amelyről a következő kommunikét adták ki: A tőzsdetanács a külföldi devizákkal rendelkező termelőikkel főként a gabonaeportőrökkel folytatott tanácskozásai alapján megállapította, hogy a devizák emelkedése semmivel sincs igazolva. Április folyamán elegendő devizát adtak el és ma is kielégítő eszközök állnak rendelkezésre a devizák beszerzésére, elsősorban a gabona-

fa és petroléumexport fokozására. Egyébként a gabonaexportörök kötelezettséget vállaltak, hogy a devizaautorizációval bíró bankok rendelkezésére bocsátják devizakészleteiket, amelyeket export után szereznék be. A tőzsdetáncs ennél fogva megállapítja, hogy a legutóbbi napokban történt devizaáremelkedések inkább pszichológiai okokra vezethetők vissza, ezért a normális helyzet visszaállítása kétségtelen.

A nemzeti bank devizael-
lenőrző hivatala megszer-
ritja a devizaforgalmat.

(Bucuresti, május 7.) A devizaellenőrző hivatal tegnap rendkívül kevés igénylést engedélyezett, főként olyanokat, amelyek sürgős külföldi fizetésekre vonatkoztak. Azokat az igényléseket, amelyeknél az abszolút sürgősséget nem tudták igazolni, egyelőre elhalasztották. Rendkívül korlátozott mértékben engedélyezték devizát a külföldre utazók számára, valamint a külföldön tartózkodók részére.

Averescu miniszterelnök megígéri a valuta stabilizálását.

(Bucuresti, május 7.) Averescu miniszterelnök a következőket jelentette ki tudósítónk előtt:

— Nem ígérek lehetetlen dolgot, mint azt a liberálisok tették, amikor négy évvel ezelőtt átvettem a hatalmat, de biztosíthatom önök, hogy a külföldön eszközölt intézkedésekkel valutánk stabilizálását fogjuk elérni.

Öfelsége koronatanácsot hívott össze a lej ügyében.

(Bucuresti, május 7.) A Lupta jelenti: A király közölte a kormánnyal, hogy tanácskoznia óhajt a lej esésének megakadályozása ügyében az összes pártvezetőkkel, a gazdasági és pénzügyi hatóságek képviselőivel. Az ülés előtti 11 órakor tartják meg ezt a tanácskozást a királyi palotában. A tanácskozáson részt vesznek a kormány tagjai, Bratianu Jonek, Maniu, Michalache, Jorga, az összes volt pénzügyminiszterek, továbbá a nagybankok képviselői. A Vitorul megerősíti a koronatanács híreit, azonban információja szerint csak a miniszterek vesznek részt a tanácskozáson, amelyen a király fog elmökölni.

Bucuresti örül a lej megjavulásának.

(Bucuresti, május 7.) A Dimitneata ma újból azt állítja, hogy a lej esése a Banca Nationala elhamarkodott külföldi devizavásárlásának tulajdonítható. — Oromulu bankkormányzó kategorikusan megcáfolja ezt az alaptalan hírt és megismétli, hogy a nemzeti bank két hónap óta semmiféle devizaoperációt nem végzett és lejt nem adott el.

Ma délután a kereskedelmi és iparkamarában a nagyiparosok és nagykereskedők képviselői, valamint az exportörök tartottak megbeszélést, melyen Comanda, Garoflid miniszterek és Manolescu államtitkár is résztvettek.

A lapok örömmel állapítják meg a lej javulását, ami a kormány és a Banca Nationala intézkedései nyomán következett be.

A Magyar Párt megindult a harcban.

Megkezdődnek a programbeszédok Arad-megyében. — A szocialisták önálló jelöltlistájával. — Elkészült a nemzeti és parasztpárti jelölés Aradon.

(Saját tudósítónktól.) Ahogy közeledünk a választás napjához, annál nagyobb erővel indulnak meg a választási előkészületek. Az aradi magyar párt vasárnap kezdte el propagandakampióját, amelyet Arad megye magyarsága nagy örömmel, érdeklődéssel és lelkesedéssel vár. A belpolitika mai hírei ezek:

Az aradi magyar párt megkezdte az agitációt a megyében.

A Magyar Párt arad megyei tagozata már teljes erővel hozzákezdett a választási agitációhoz. A párt képviselő- és szenátorjelöltje, Parecz Béla dr. és Barabás Béla dr., sorba járnak az arad megyei nagyobb községeket és népgyűlések keretében mondják el programbeszédeiket. Vasárnap a két jelölt a Magyar Párt több vezetőfőnökének kíséretében Erdőhegy és Kisjenő községekben tart népgyűlést, amelyre a környék összes magyarjai nagy lelkesedéssel készülnek. Áldozóünnepségen Pancotan, Sirian és Chiocotai mondanak programbeszédet Barabás és Parecz. Valamennyi népgyűlés iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg a környéki községekben is.

Írt írjuk meg, hogy Parecz Béla dr. Arad képviselőjelöltje, aki az utóbbi napokban orbáncban megbetegedett, vasárnapra orvosai véleménye szerint már résztvehet a kisjenői népgyűlésen. A képviselőjelölt állapota napról-napra örömdetesén javul.

Az aradi nemzeti és parasztpárti jelöltjei.

Az aradi nemzeti és parasztpárt vezetői véglegesen megállapították a listát, amellyel a választási harcot Arad megyében felveszik. Tegnap délután volt a vezetőségek közös ülése. Dr. Hotoran Victor még tegnap jelentést tett a Clujon tartózkodó Dr. Lupuának, aki tudomásul vette az aradi megállapodást. A véglegesített megállapított lista a következő: 1. Dr. Marsieu Iustin, volt képviselő, nemzeti párti. 2. Dr. Hotoran Victor ügyvéd, parasztpárti. 3. Adám Miklós zsigmondházi gazda, parasztpárti. 4. Vlad Sándor ny. ezredes, nemzeti párti. 5. Dr. Borneas Gyula ügyvéd, nemzeti párti. 6. Pálfi Bálint erdőgazdálkodó, magyar. 7. Kramer Ferenc újszentannai gazdálkodó, sváb. 8. Cosma Mihály, repeszei lelkész, nemzeti párti. 9. Dr. Hentiu György borosjenői ügyvéd, nemzeti párti.

A nemzeti és parasztpárt közös választói bizottságot alakított.

(Bucuresti, május 7.) A nemzeti párt és parasztpárt a közös választási harc vezetésére 12 tagú bizottságot alakított, amelynek titkára Madgearu és Lugoianu.

A szocialista párt összeállította az erdélyi jelöltlistát.

(Cluj, május 7.) Az országos szocialista párt végleg összeállította külön választási listáját, amely Erdélyben a következő:

Alsófehérmegye. Listavezető: Nicora, a bányászszövetség titkára.

Arad megye. Listavezető: Újhegyi Ferenc, az építőmunkások szövetségének titkára. 2. Bartalis Sándor vasas főtitkár. 3. Budean János aradi nyomdász. 4. Szabó Pál aradi nyomdász. 5. Péter István a könyvkötőszervezet alelnöke.

Bihormegye. Listavezető: Jordáki Lajos a nyomdászszövetség alelnöke.

Brasovmegye. Listavezető: Bartha Károly a brasovi szocialistapárt elnöke.

Hunedoramegye. Listavezető: Fluera János az országos szakszervezeti tanács elnöke.

Máramarosmegye. Listavezető: Böszörményi Emil, az oradea-marei (nagyváradi) szocialista párt elnöke.

Marosturdamegye. Listavezető: Bartha Károly, a brasovi szocialistapárt elnöke.

Satu-Maremegye. Listavezető: Buesmann Károly a bányászszövetség főtitkára. 2. Berkovits Simon, akit az 1920. évi általános sztrájkból kifolyólag halálra ítélték, de kegyelmet kapott. A szocialista párt cluj (kolozsvári) központja az 1920. évi általános sztrájk előtt a vidéki tagozatokat egy óras tüntető sztrájkra utasította. A satu-marei (szatmármegyei) tagozat titkára akkor Berkovits Simon volt, aki a központ rendelkezésére híven proklamálta az egyórás sztrájkot. Ezért hadbíró-ság elé állították, amely halálra ítélt. Érdekes, hogy ezt a rendeletet dr. Roman Valer cluj (kolozsvári) ügyvéd írta alá, aki annak idején a szakszervezeti tanács elnöke volt. Ő is védte Berkovitsot és most a védő és védelem szemben állanak egymással, miután dr. Roman Valer annyira eltávolodott a szocialista eszméktől, hogy vezetője a ouzista párt szatmármegyei listájának.

Szilágymegye. Listavezető: Pap Aurel festőművész.

Severinmegye. Listavezető: Muntean Miklós vasas főtitkár.

Sibiumegye. Listavezető: Gábrriel Károly a nyomdászszövetség elnöke.

Szamosmegye. Listavezető: Oimpu Dimitrie a cluj (kolozsvári) famunkás szervezet titkára.

Kisküküllőmegye. Listavezető: Bartalis Sándor.

Torda. Listavezető: Birovszky Károly a szocialista párt helyi tagozatának elnöke.

Cluj-Kolozsváron még nem állapodtak meg a listavezető személyében, aki valószínűleg Terhes Gyula lesz, a szakszervezeti tanács alelnöke.

A szocialista párt a lista nyilvánosságra hozatalával egyidejűleg leleplezi az ellenzéki blokkal folytatott tanácskozások kulisszatitkait. Kijelenti a szocialista párt, hogy hét reális értékű és hat bizonytalan jelöltséget kért az ellenzéki blokkból, amely csak két helyet akart biztosítani a listákon. Később már hajlandó volt négy reális értékű jelöltséget adni, mire ismét megindultak a tanácskozások, amelyeknek a bucaresti-i központ határozata vetett véget.

Szélsőséges irányba csap az angol sztrájk.

Megszaporodtak a véres összetűzések. — Rosszabbodtak a gyors béke kilátásai.

(London, május 7.) A sztrájk harmadik napjáról a British Gazette, a kormány lapja, azt írja, hogy a kereskedelem és az ipar a sztrájk következtében súlyos károkat szenvednek. Az eleséget-üstás, az ipari és világítási villamos áram szolgáltatása azonban az egész országban zavartalan. A fővárosban komolyabb összetűzések a sztrájkolók és a karhatalmi alakulatok között nem voltak, s a fegyveres hadsereg igénybevétele sehohsem volt szükséges. A forgalom a vasutakon és az országutakon mindenütt javul. Ma már Londonban a földalatti vasut is rendszeresen és menetrendszerűen közlekedett. A teljességgel való ellátás ma is olyan, mint normális körülmények között. A lap azt is hangsúlyozza, hogy a sztrájkolók kudarcot vallottak azzal a törekvéssel, hogy a sajtót elnémitassák. A British Gazette száma több mint félmillió példányban kelnek el. Országszerte pedig negyven napilap és folyóirat kerül ki most is a nyomdákból, s a lap szerint már ez is mutatja, hogy az általános sztrájk nem ért célra. Az egyik miniszter azt írja a lapban, hogy a sztrájk kitörését nem a szakszervezetek ingadozása, hanem a bányamunkások makacssága idézte elő, mert egyáltalában nem voltak hajlandók bérleszállításról tárgyalni.

A kormány organumának jelentéseivel szemben azonban tény, hogy az ország több helyén történtek összeütközések. Glasgow-ban a sztrájkolók megtámadták s lerombolták több kocsmát és életmészertületet. A rendőrség botokkal verte szét a tüntetőket, akik közül sokan megsebesültek. A rendőrség hetven egyént letartóztatott. London délkeleti részén szintén összeütközésre került a sor a tüntetők és a lovastendőrök között, akik szétszórták a tömeget. A Trade Union deklarációt adott ki, amely enetikusan utasítja vissza a kormány követelését az általános sztrájkra kiadott felhívás visszavonása ügyében. A sztrájkolók hivatalos lapja a British Worker felhívást intéz a munkássághoz, hogy példás viselkedésével hiusítsa meg a rendbontók törekvéseit, ne adjon alkalmat a rendőrség beavatkozására és így biztosítsa a sztrájk győzelmét.

Az alsóház mai ülésén vita után elfogadta a szükségrendeleteket, amelyekkel a kormány szabályozza az egyesülést, gyülekezési jogot, és az eleségetosztást. A Daily Mail Párisban kinyomatott száma jelentik, hogy a legutolsó órákban a sztrájk gyors befejezésének kilátással rosszabbodtak. Megállapítható, hogy az első napok fegyelme meglazult és a sztrájkolók mindig növekvő csoportjai terrorisztikusan lépnek fel. A lap szerint tegnap óta a szélsőséges elemek befolyásának erősödése állapítható meg.

Windischgraetz herceg nem tartja bűnnek a frankhamisítást.

Oriási érdeklődés mellett kezdődött meg a frankbűnpör főtárgyalása. — A huszonnégy vádlottat huszonkét ügyvéd védi. — Nádosy Imre beismeri bűnösségét és töredelmes vallomást tett.

A frankhamisító herceg most is titkolja büntársait.

(Budapest, május 7.) Ma kezdődött meg az egész világ közvéleményének óriási érdeklődése mellett a magyar frankhamisítók bűnpörének főtárgyalása. Amny bizonyos, hogy olyan bűnügy, amely jelentőségében és méreteiben ezzel a bűnüggyel vetekedhetnék, évtizedek óta nem került még magyar bíróság elé. Tekintettel a vádlottak nagy számára és a pör óriási anyagára, nagyon valószínű, hogy a főtárgyalás heteket fog igénybevenni. Beavatott körökben legalább három hétre becsülik azt az időt, amíg ítéletre kerülhet a sor. Azonban az sem volna meglepetés, ha a főtárgyalás egy hónapnál is tovább tartana. A bűnpör anyaga 50 iratcsomóra van osztva és minden iratcsomó 40—50 jegyzőkönyvből áll.

Huszonnégy védő védi a huszonnégy vádlottat.

A főtárgyaláson herceg Windischgraetz Lajost dr. *Ulain* Ferenc és dr. *Dánér* Béla, dr. *Nádosy* Imrét dr. *Erdélyi* Sándor és dr. *Gál* Jenő, *Rába* Dezsőt dr. *Vámbery* Rusztem, *Szörtsey* Józsefet dr. *Ulain* Ferenc és dr. *Zimmermann* Lajos védik. A huszonnégy vádlottat összesen 22 védő fogja védeni. A vádlottak közül az érdekesebbek herceg Windischgraetz Lajos 44 éves, krakkói születésű, sárospataki illetőségű, római katolikus, nős, nyugalmazott magyar királyi közlélmelési miniszter és földbirtokos, vagyonos, irástudó, büntetlen előéletű, budapesti lakos. — Dr. *Nádosy* Imre 54 éves, baranya-szentlőrinci születésű, ágostai evangélikus, nős, állásától felfüggesztett magyar királyi államrendőrségi országos főkapitány, vagyonos, büntetlen előéletű, budapesti lakos. — *Baross* Gábor 42 éves, római katolikus, nőlen, a magyar postatakarékpénztár vezérigazgatója, vagyontalan, irástudó, büntetlen előéletű, budapesti születésű, budapesti lakos. — *Kurtz* Sándor 45 éves, budapesti születésű, római katolikus, nős, a Térképészeti Intézet főtanácsosa, vagyontalan, büntetlen előéletű, budapesti lakos. — *Szörtsey* József 38 éves, Szörtsén született, római katolikus, nős, a Magyar Nemzeti Szövetség és a Társadalmi Egyesületek Szövetségének ügyvezető alelnöke, vagyonos, büntetlen előéletű. — *Gerő* László 42 éves, Bálinton született, római katolikus, nős, mérnök, altanácsnok, vagyontalan és büntetlen előéletű. — *Halla* József 35 éves, született Annavölgyön, római katolikus, nős, nyugalmazott százados, vagyontalan, a Térképészeti Intézet főelőadója. — *Rába* Dezső a vádiratban a tizenharmadik. Harminchat éves, Vágvesén született, nőtlen, Windisch-

A főtárgyalást dr. *Törek* Géza kuriai bírő, a büntetőtörvényszék másodelnöke vezeti. Azokon a tanukon kívül, akiknek névsorát a korábban kibocsájtott ügyészi vádirat is felsorolja, az ügyészség pótlólag a következő tanuk beidézését kérte, amft a törvényszék el is rendelt: gróf *Bethlen* István miniszterelnök, dr. *Vass* József népjóléti miniszter, *Friedrich* István és gróf *Teleki* Pál volt miniszterelnökök, báró *Perényi* Zsigmond, örgróf *Pallavicini* György, gróf *Károlyi* Imre, gróf *Zichy* Valdemár, gróf *Mikes* János, gróf *Sigray* Antal, *Zadravetz* István, *Páter* *Bónis* Arkangyal, *Lingauer* Albin, *Hir* György, *Zlinszky* István, gróf *Jankovich-Bésán* Endre és *Kozma* Miklós.

graetz herceg magántitkára, vagyona nincs. — *Hajts* Lajos Szepesiglón született, hatvan éves, ágostai evangélikus, nős, nyugalmazott vezértanácsnok, vagyonos, büntetlen előéletű.

Milyen bűnökkel vádolják Windischgraetzéket.

Pénzhamisítás büntette a vád Windischgraetz Lajos herceg és a Térképészeti Intézet alkalmazottai ellen, a többiek bűnsegédek, akik közül Nádosy ellen háromrendbeli közokirathamisítás büntette miatt is vádat emel az ügyészség, amelyet a román utlevelék és futárigazolvány hamisításával követett el. *Baross* Gábor ellen bűnpártolás vétsége a vád. A vádiratban a vádlottak között szerepelt még a huszonededik helyen *Zadravetz* István 42 éves, csáktornyai születésű, római katolikus vallású, nőtlen, tábori püspök, vagyontalan és büntetlen előéletű. *Zadravetz* ellen azonban a büntető eljárást megszüntették és neve már csak a tanuk névsorában szerepel. — Ugyancsak vádlottakból lettek tanukká dr. *Ferdinándy* László ügyvéd és *Héder* László cégvezető. A vádirat 77 nagy ivoldalt tesz ki. A vád szerint Windischgraetz Lajos 1923—24. és 25. években mintegy 28—30.000 darab francia ezerfrankos bankjegyet utánoztatott, azok közül kiválasztott nyolcezer darabot és forgalombahozatal végett büntársainak átadott. A Térképészeti Intézet vezetői, tisztviselői és munkásai pedig a pénzhamisítást vele együtt csinálták. *Gerő* László szerezte meg Németországból a papíryanagot és magukat a hamisítványokat kinyomatta. Dr. *Nádosy* Imre Windischgraetz herceg és társainak cselekményét szándékosan előmozdította és megkönnyítette. Résztvett Nádosy a

vádirat szerint a hamis pénz forgalombahozatalában is. Mint közhivatalnok három magyar utlevelét hamisított, *Jankovich* részére futárigazolványt szerzett és *Baross* Gábor postatakarékpénztári vezérigazgatót arra bírta rá, hogy 150 darab hamis ezerfrankos kiváltása céljából 400 millió kölcsönt utaljon ki dr. *Mankovics* Béla kezébe.

Felvezetik a tárgyalásra a vádlottakat.

A frankügy főtárgyalását az esküdtzéki teremben tartják, ahova ma csak igen szigorú igazoltatás után lehetett bejutni. A folyosón egy rendőrfőtanácsos és egy főfelügyelő vezetésével nagyszámu rendőrséget helyeztek el hogy minden rendezettségnek eljött vegyék. Az újságíróknak fenntartott helyeken számos külföldi, főleg francia zszurnaliszta ül. A publikum soraiban sok a hölgy, a kik leginkább a vádlottak hozzátartozói. A vádlottakat dr. *Kovács* Péter ügyészségi alelnök, fogházgondnok vezeti fel megfelelő számu fegyőrrel. Legelől fekete zsakettben dr. *Nádosy* Imre, akit láthatóan nem tört meg a fogház levegője, az arca barna és egy kissé meg is hizott. Kövérebb lett Windischgraetz is, aki fekete zakóöltönyt és lakkcipőt visel. A bírói emelvény előtt öt padot állítottak fel a 24 vádlott számára. Nádosy közömbösen ül a helyén.

Nádosy Imre beismeri bűnösségét.

A vádhatározat rendelkező részének felolvasása után elsőnek Nádosy hallgatták ki és a többi vádlottat kivezették.

Az elnök: Elismeri bűnösségét?

Nádosy: Igenis!

Ezután elmondotta, hogy négy évvel ezelőtt ment fel hozzá Windischgraetz és elmondotta neki azt a tervet, amely szerint azt ajánlották neki, hogy gyártsion hamis ezer frankosokat és azokat értékesítse. Ilyen módon olyan összeg állana rendelkezésére, a mellyel hazafias célokat lehetne finanszírozni.

— Én a herceg tervét keresztülvihetetlennek tartottam. — folytatta Nádosy — s azt mondtam hogy ez számárság, ne csináljanak ilyesmit! A herceg ezután újból felkeresett és azt hangoztatta, hogy csak az az akadály, hogy hazafias céljaikat nem érhetik el, mert nincsenek anyagi eszközeik s újból kért, hogy vegyék részt az akcióban. Éreztem én is, hogy valamit tennünk kell hazafias céljaink elérésére s ezért belegyezttem a terv keresztülvitelébe. Megállapodtam, hogy tevékenységem a befolyó pénz ellenőrzésére fog

mindig Windischgraetz vádlottársai-val diskurál és a hallgatóság soraiban ismerősöket fürkészt. Hamarosan megérkeztek a Banque de France képviselői: *Collard-Hostingue*, *Gravien* és *Auer* Pál budapesti ügyvéd is. A teremben fényképezni tilos, csak a rajzolók dolgozhatnak, akik élnek is ezzel az alkalommal.

A bíróság dr. *Törek* Géza főnácselelnök vezetésével fél tízkor vonult be a terembe, aki mindennek előtt a közönséghez fordult és figyelmeztette őket, hogy a rendet tartásuk meg. Ezután a vádlottakat hallgatja ki személyes viszonyaikról a következő sorrendben: Nádosy, Windischgraetz, *Hajts* Lajos, *Kurtz* Sándor, *Gerő* László, *Virág* János, *Parragh* Ferenc, *vitéz* *Halla* József, *Spanning* László, *Kiss* Lajos, *Velösi* Béla, *Scharf* Nándor, *Hampel* Ferenc, *Ágoston* Árpád, *Rába* Dezső, *Andor* Endre, dr. *Schwetz* Tibor, *Winkler* István, *Olchváry* Jenő, *Vargha* Béla, *Szörtsey* József, *Kovács* Gáspár, *Baross* Gábor és dr. *Mankovics* Béla. Az elnök ezután felolvasta a védők s védenek neveit. Az elnök dr. *Auer* Pálnak, a Banque de France ügyvédjének meghatalmazását hiányosnak találta és *Auer* megígérte a hiányok legsürgősebb pótlását. Az *Árvai* *Henrik* divatkereskedő-cég képviselője a cég magánjogi követelését jelentette be *Kovács* Gáspár ellen, mert egy hamis ezer frankost helyezett el a cégnél és ezzel a céget egy millió erejéig megkárosította. A bíróság határozathozatalra vonult vissza, majd néhány perc múlva kihirdette határozatát, amely szerint az *Árvai* cég igénybejelentését ezidőszert nem fogadják el.

irányulni és az is feladatomból lesz, hogy szükség esetén az ügy elpárlástolására segédkezet nyujtok. Ekkor kezdődött meg a pénz elkészítése, de mindjárt a kezdetben nehézségek merültek fel. Windischgraetz az egyes fázisokról mindig értesített és amikor a hamisítványok elkészültek akkor értékesítésükre kellett gondolni. Azt ajánlottam a hercegnek, hogy szakértőket kell megkérdezni, hogy a terv keresztülvihető-e? *Baross* Gábornak levelet irtam arra a vidéki helyre, ahol akkor tartózkodott. *Baross* feljött hozzám s először azt mondtotta, hogy lehetetlen ideáink vannak, de azután rábeszélésünre hajlott a dologra s átment a herceghez. *Baross* nem értett a dologhoz, de megígérte, hogy gondoskodik hozzáértőkről, s *Edischer* és *Horváth* bankárokat el is vitte a herceghez.

Nádosy teljes részletességgel ismerteti a hamisítást és a hamis frankok értékesítését.

Nádosy ezután *Jankovich*ék külföldi utjának előkészítését adta elő és ekkor az elnök közbeszóltott: — Hogyan jutott ön ahhoz, hogy önnek Windischgraetz, mint

Házakra és földekre
hosszu lejáratu
olesó kamatozásu

kölcsönöket azonnal
folyósítatok.

Herzog Sándor Arad, Str. Bratianu
(Weitzer J.-u.) 17.

országos főkapitánynak ilyen tudomására hozzon és ilyen ajánlatot fűjön?

Nádósy: A herceggel baráti viszonyban voltam és így jött arra a gondolatra, hogy beleavasson a dologba!

Elnök: Mondja, tisztán hazafias célok vezették mindkettőjüket?

Nádósy: A herceg arra kért, hogy azért legyek benne a dologban, hogy ellenőrizhessem, hogy a résztvevők más célra ne fordíthassanak semmit hanem csak tisztán hazafias célokra.

Elmondotta, hogy a tanácskozásokon nem vett részt és csak egy ízben volt ott a hercegnél, amikor az Gerőt kérte fel, hogy vegyen részt a dologban. Ő Windischgraetzcel vagy közvetlenül tárgyalt, vagy Rába utján, aki a postás szerepét játszotta s ő hozta az adatokat. Azt nem tudja, hogy kinek az ideája volt az egész hamisítás, és azt is csak később tudta meg, hogy az ő nevének aláírásával toborozták az embereket. Mikor Gerő belement a dologba, akkor kiküldték Németországba hogy tanulja meg a papírgyártást és a fotografálást. Gróf Teleki nevét Gerő előtte nem említette. Hajts és Kurz szerepéről is csak annyit tud, hogy a herceg azt mondotta, hogy ezeket

Nádósy mint főkapitány szerepelt a bűnösök közt.

Az elnök kérdésére, hogy amikor Hollandiában letartóztatták Jankovichékat mit csináltak, kijelentette, hogy Rába lakásán jöttek össze és elhatározták, hogy a hamisítványokat meg kell semmisíteni és ezzel Rábát bízták meg. Hogy hol vannak a klisék, azt nem tudja, de lehetnek a hercegnél is. A hamisítványokat akkor hordták szét, amikor a miniszterelnöknek az a bizonyos levél tudomására juttatta az ügyet. A Mankovits-esetről elmondotta, hogy feljött hozzá dr. Mankovits Béla és azt mondotta, hogy baj van. Elzárólagosította a frankokat, amelyekről azt hitte hogy valódiak és csak Jankovichék letartóztatása után tudta meg, hogy azok hamisak. Kérte, hogy szerezzen neki pénzt azok kiváltására.

— En Barosshoz fordultam, — mondotta Nádósy — tőle kértem pénzt, de nem mondtam meg, hogy mire és csak annyit hangoztattam, hogy ezzel nagy szíveséget tesz nekem.

Elnök: Baross azt állítja, hogy ön mint országos főkapitány kérte őt a pénz kiutalására azzal, hogy rendkívül fontos kormányzati ténylegről van szó.

Nádósy: Lehet, a szavakra pontosan nem emlékszem, de ez volt az értelme.

Az elnök kérdésére, hogy Baross tudott-e már ekkor a frankhamisításról, azt mondotta, hogy ezt megelőzően irt Barosznak és elmondta neki a tervet. Utalt arra, hogy már benne vannak az értékesítésben és kérte, hogy mint pénzügyi szakértő működjön közre. A szakértőknek meghívott bankárok nem tudtak végleges véleményt mondani a hamisítványokról. Elmondotta, hogy a résztvevők tudomása szerint semmiféle díjazást nem kaptak, csak a bűnösök vádasként terítettek meg

is beavatta az ügybe. A hamisítványokat körülbelül 1924 nyarán készítették el, de hogy hány darab készült el, azt nem tudja. Amikor az akció megindult, akkor 35.000 darab készítéséről volt szó. A hamisítványokat először Windischgraetz, majd Zadravetz lakására vitték. Jankovich szerepéről azt mondotta, hogy az semmi másra nem vállalkozott, mint hogy átadja a hamis bankjegyeket fiatal embereknek, akiket Windischgraetz választott ki. A forgalombahozatal azonban megakadt, amikor Bethlen Perényihez levelet intézett és akkor ő azt mondotta, hogy abba kell hagyni az egész dolgot. Mire a herceg is beleegyezett a halasztásba, de időközben megállapodásuk ellenére Jankovich Hágában megkezdte az értékesítést, pedig az utasítása az volt, hogy csak a herceg sürgönyére kezdhető meg az értékesítés. Sürgönyi azonban nem kaptak és így önhatalmiul hozták forgalomba a hamisítványokat. Bevallja, hogy a hamis román utleveleket pénzért szerezte meg, de hogy kitől, arra vonatkozóan megtagadja a vallomást.

— A futárgazolványt a külügyminiszteriumból szereztem. — mondotta — egy illetékes tisztviselőtől, aki volt kollegám.

és az egészet Windischgraetz finanszírozta. Az elnök kérdésére elmondotta még, hogy a berlini követségen senki sem volt beleavatva a dologba és csupán csak arról volt szó, hogy ír egy levelet, melyben jelzi, ha valaki megérkezik, akkor legyenek segítségére. De ez a levél nem ment el.

Windischgraetz nem érzi magát bűnösnek.

Nádósy ezután kijelentette, hogy mást nem kíván előadni, mire Windischgraetz szólította az elnök.

Windischgraetz azzal a kijelentéssel kezdte vallomását, hogy nem érzi magát bűnösnek. Két oknál fogva. Először azért, mert amivel vádolják az nem egyéni, önző bűncselekmény, hanem Magyarország harcának egy motívuma, amelynek igen nagy háttéré van. Másodsor igen sok és alapos okom van kijelentésemre, — mondotta a herceg — hogy amivel vádolnak, azzal egyáltalában nem is vádolhatnak bennünket. Erre vonatkozólag a jelen főtárgyalás során nyilatkozni nem kívánok.

Ezután kéri az elnököt, hogy intézzen hozzá kérdéseket. Elmondotta az elnök kérdéseire, hogy a frankhamisítás gondolata nem tőle származott s mint olyan, bizonyos körökben már régen megvolt, az eszmébe ő csak belekapcsolódott. Ez a harc! eszköz külföldön is szokásos. Tisztán a hazafias felbuzdulás indította azokat, akik ezzel az ügyvel foglalkoztak. A befolyó pénzt tisztán politikai célokra akarták felhasználni. Amikor az ügybe belekapcsolódott, a köklisék már megvoltak, de hogy azokat kik állították elő, vagy ki hozta, azt nem tudja, de ha tudná, se mondaná meg. Akkoriban érintkezett először Mészárosossal, de nála nem látott ilyen kliséket. A gondolat, hogy frankot hamisítsanak, 1923-ban merült

fel, de az említett kökliséket az ő akciójánál nem használták fel. — Hogy Mészáros tudná, hogy mi lett a köklisékkel, arról nincs tudomása, arról sem, hogy azok Schultzehez kerültek volna.

— Láttam, hogy gróf Teleki Pál arra vonatkozólag tett vallo-

Windischgraetz Lajos herceg elmondja a pénzhamisítás hiteles történetét.

Windischgraetz ezután előadta, hogy 1923-ban jutott hozzá a papírgyártás titkához, de hogy honnan, arra nézve nem ad felvilágosítást. A titok birtokában látott aztán az akció megszervezéséhez, mert lehetségesnek látta, hogy jó példányokat állíthat elő. Schultze 1923. őszén jött Magyarországra, hogy szakvéleményt adjon. A Térképészeti Intézetbe gróf Teleki Pál utján jutott be. Schultze Gerővel tárgyalt s miután szakvéleményét megmondotta, elküldték s pénzbeli végkielejtést adtak neki. A frankhamisítás a Térképészeti Intézetben történt utasításra, de hogy milyen utasításra, arról sem hajlandó nyilatkozni. Elmondotta, hogy Gerővel Teleki utján került összeköttetésbe, aki szintén foglalkozott ezekkel a kérdésekkel és Gerőt, mint feltétlenül megbízható és hazafias embert ajánlotta. Schultzeról kijelenti, hogy igen magas kalkulációkkal dolgozott, mert valószínűleg maga is keresni szeretett volna az ügyön és rossz néven is vette, hogy tovább nem vették igénybe, mint két-három hétig. Gerő érdemleges bevonása az ügybe akkor történt meg, amikor Schultze terveit felülvizsgálta és erről szakvéleményt mondott. Gerő a felelőstől kapott utasítást, hogy vállalja a dolgot. Az elnöknek arra a kérdésére, hogy ki intézkedett úgy, hogy a Térképészeti Intézetben dolgozhassanak, a herceg azt felelte, hogy erre nem áll módjában válaszolni. 1923-ban csak próbálkozások folytak és Gerő tanulmányutra ment Németországba, hogy a papírkészítést tanulmányozza. A gépeket Kölnből és Münchenből hozatták, s ugyaninnen származik a papíranyag is, amelyekért Gerő és Rába jártak ki. Egy ízben, amikor parancsnokválasztás volt a Térképészeti-nél, Gerő vonatkozott a munkát mind addig folytatni, amíg erre utasítást nem kap.

— Szóltam Nádósynak — mondotta Windischgraetz — hogy intézze el Gerővel és Telekivel ezt az ügyet s később Gerő meg is kezdte újabb munkáját. Gerő a technikai dolgokat intézte önállóan és függetlenül, én inkább a számiakkal foglalkoztam és a pénzt adtam. Magáról a hamisítások technikai gyártásáról keveset mondhatok. Amikor a hamisítványok elkészültek, akkor Zadravetzhez vittük őket, aki nem tudta, hogy mi van a csomagban, hanem csak annyit tudott, hogy hazafias dologról van szó. Összesen 29.370 darab hamisítvány készült el. Erre a számról több oknál fogva emlékezem. Zadravetz lakásán azután megkezdődött a számlálás, de nem fejeztük be, mert a püspök elutazott. A számlálásnál Rába több ízben ott volt. Három klasszisba soroztuk a frankokat: tökéletesekre, közepesre és rosszakra. Ugy emlékezem, hogy nyolc-tízezer darab volt, amit teljesen jónak találtunk és hat-tízezer közepminőségű volt. A rosszak a Nemzet

mást, — folytatta Windischgraetz — hogy Mészáros és Schultze milyen véleményt adtak a köklisékről, de annyit mondhatok, hogy magamnak is tudomásom volt arról, hogy ezek a köklisék Gerő és Schultze között komoly megbeszélés tárgyát képezték.

Szövetség helyiségében maradtak, egy része azután hozzám került, körülbelül hatezer és ezt Jankovich elutazása előtt egy héttel elégettem. Azután is elégettek el hamisítványokat Rába lakásán, úgy tudom, mintegy ezerötven darabot én elégettem el. A Nemzeti Szövetségnél maradtak pedig az ügyességére kerültek s úgy tudom, hogy Szörtseynek sejtelmé sem volt, hogy a hamisítványok hol vannak. A gyártóknak semmi különleges díjazás nem járt. Gerő egyáltalában semmit sem kapott, míg a többiek csak a rendes napi díjakat kaptak.

A herceg egyes büntársait illetőleg megtagadja a vallomást.

Az értékesítésről azt adja elő, hogy itt a szerepe csak annyiból állott, hogy beszélt Nádósyval, aki Jankovichot, mint volt ezredtársát szólította fel, hogy vegyen részt a dologban. Az értékesítés szervezését nem ő intézte, hanem más szervezte és más is adott instrukciókat, de hogy ki, erre nem felelhet. A terv az volt, hogy csak francia bankokat és francia cégeket károsítsanak meg. Azokban a külföldi államokban, ahol a francia cégeknek nagy forgalmuk van, kellett volna a hamisítványok bevezetésének megtörténni. Hogy kik vettek részt a hamisítványok értékesítéséről folyt tanácskozásokon, erre sem felel. A hamis utleveleket Nádósy utján szereztek.

Incidens a gazdasági bizottság ülésén.

A városi gazdasági bizottság tegnapi ülésén egy interpelláció következtében éles vita keletkezett Blaskovits és Dirlea Vazul gazdasági tanácsos között s az ügynek még folytatása is lesz. Blaskovits István kérdést intézett az ülés végén Dirlea Vazulhoz, hogy a konyhakertészetben miért ülteték el telen a hagymát, amikor köztudomásu, hogy a tél folyamán megfagy s csak tavasszal lehet ültetni. Ezzel a várost körülbelül 60.000 lej kár érte; megkérdezte azt is, hogy a konyhakertészet birtokában volt veteménymagokkal mi történt. Dirlea Vazul az interpellációra megtagadta a választ s kijelentette, hogy ha Blaskovitsnak valami kérdésni valója van, adja be írásban, ő a szóbeli kérdézőkérésre nem tartozik felvilágosítást adni. Az izgalmas incidens után az ülés véget ért ugyan, de a bizottság egyes tagjai tovább folytatták a vitát és ekkor Dirlea Vazul kijelentette, hogy neki nem felelős fóruma a gazdasági bizottság s amennyiben valakinek panasza van ellene terjessze azt be a felelős hatóságához. Erre ma délután Blaskovits István felkereste dr. Robu János polgármestert s hivatalosan megtette panaszát Dirlea tanácsos ellen, kérve a vizsgálat megindítását.

H I R E K.

— Cluj magyarsága készül a választásra. Clujról jelentik: A Magyar Párt cluji tagozata ma délután ülést tartott, amelyen megállapították a választási bizalmi férfiakat és a körzeti elnököket. A választási törvény értelmében Clujt nyolc szavazókörzetre osztják fel.

— Munkaszünet lesz-e vasárnap? A május tizediki nemzeti ünnepet megelőző vasárnapi munkaszünetre vonatkozólag, a mai napig nem érkezett különleges intézkedés az aradi államrendőrségre. Amennyiben a hoinapt, szombati nap folyamán más intézkedés nem történik, úgy vasárnapra a rendes vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendelkezések érvényesek.

— Meg akarják állítani a frank zuhanását. Párisból táviratozzák: A tegnapi minisztertanács a frank ársuhanásának megállítására vonatkozóan rendelkezéseket állapított meg. A Matin azt írja, hogy a Morgan-kölcsön összegéből százezer dollár még érintetlenül rendelkezésre áll a kormánynak és azt, mint a devizataralék összegét a pénzügyminiszterium bármikor felhasználhatja az árfolyam javításához.

— Önnepelték Bánffy Miklóst Clujon, Clujról jelentik: A kolozsvári Magyar Színház tegnap este mutatta be nagy siker mellett gróf Bánffy Miklós „Maskara” című háromfelvonásosát. Előadás után az újságíróklubban bankett volt, amelyen az erdélyi arisztokraták, írók és művészek számos tagja megjelent. Dr. Kuncz Aladár az írók és művészek nevében üdvözölte a szerzőt. Gróf Bánffy Miklós hálás köszönetet mondott az üdvözlésért. Poharát a kolozsvári Magyar Színház kiváló együttesének egészségére emelte. A bankettet tánc követte, amely a korá reggeli órákig tartott.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

NE FOGADJON EL MÁST,

mint lippafüredi természet

„APOLLO” - ÁSVÁNYVIZET.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

— Amundsen kishajója utban a Spitzbergák felé. Oslo-ból táviratozzák: Amundsen sarkutazó léghajója, a Norge ma reggel Valsöben kikötött. Ide tizenhét órai ut után érkezett és háromnapig tartózkodás után a Spitzbergákra megy tovább, ahol huszonöt órai pihenőre készülnek. A következő állomás Tröck lesz, ami újabb husz órai repülést jelent. A léghajónak még körülbelül 200 kilométert kell tenni az északi fokig, ahonnan 1000 kilométer utja van hátra a Spitzbergákon levő Kingsbay-ig. A léghajó incidens nélkül tette meg eddigi útját, tartani lehet azonban attól, hogy jégkéreg képződik körülötte, ami rendkívül megnöveli majd a súlyát.

— Öngyilkos curtid gazda. Vazuta Florea 66 éves curtid gazdálkodó tegnap lakásán felakasztotta magát. Az öngyilkosságról a curtid rendőrség jelentést tett az aradi ügyészségnek, amely megadta a te-

Agitátorok garázdálkodnak Aradmegyében.

Boneu prefektus autótulajdonosokat rendelt el. Csak olyan autók közlekedhetnek Aradon és a megyében, amelyek prefektusi igazolvánnyal vannak ellátva.

(Saját tudósítónktól.) Általános felháborítást keltett Aradon, hogy a mai napon állandóan 25—30 automobil várakozott a vármegyei prefektúra előtt, még pedig azért, mert hivatalos rendelkezés értelmében csak úgy hagyhatták el a város területét, ha erre a prefektúra írásos engedélyt adott. Ugyancsak híre érkezett, hogy az aradmegyei községek hatóságai, csak a prefektúra engedélyével rendelkező autókat engedték át az aradmegyei községeken. Felkerestük Boneu Vazul aradvármegyei prefektust, aki megerősítette az elterjedt híreket és a megszigorított autóforgalmi intézkedésről a következő nyilatkozatot tette:

— Akkor, midőn kiadtam a rendeletet, hogy Aradot és az aradmegyei községeket csak abban az esetben hagyhatják el autók, illetve közlekedhetnek Aradon, vagy a községeken keresztül, tulajdonképpen a hadizsóna rendelet idevonatkozó intézkedését hajtottam végre. Eddig eltekintettünk a rendelet végrehajtásáról újabb azonban olyan jelenségek tapasztalhatók, amelyek a

— Hétfőn délután temetik Zelenski Róbertné. A Bécsben elhunyt gróf Zelenski Róbertné beszentelése az osztrák fővárosban már megtörtént, s a leolmozott koporsó már meg is indult végleges nyugovóhelye — Temesújfalura — felé. A holttestemet szállító külön vagon körülbelül holnap fut be Temesújfalura, s az újabb diszpozíciók szerint az elhunyt arisztokrata asszony temetése hétfőn d. u. 13-kor lesz Temesújfalun. Az uradalom intézősége ezután is tudomására adja azoknak az aradiaknak, akik a temetési szertartáson részt kívánnak venni, hogy az Aradról déli 12 óra 8 percor induló személyvonattal utazzanak ki. Ezt a vonatot ugyanis a radnai állomáson fogatok várják, amelyek a résztvevőket Temesújfalura szállítják ki.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

VESZÉK

(egész napon át csak hétfőig)

használt műfogakat,

esetleg törött arany nélkül is. Ne mulassza el a kedvező alkalmat, mert sok pénzt veszít. Fogankint 10 lejtől 150 lejig fizetnek. — Cim: Posocoa, Arad. Orucoa Alba szálló 4. szoba.

— A városi üzemek munkásainak bérmozgalma. Az egyik elmúlt tanácsülésen Vostinar György a tanács szociálista tagja interpellált a városi üzemeknél levő munkások béremelésé ügyében. A munkások azt hangoztatták, hogy a múlt évben 20 százalékos béremelést vettek fel a költségvetésben s ebből csak 14 és fél százalékot kaptak meg, ebben az évben pedig az előirányzott 30 százalékból mindössze három és fél százalékot kaptak. A gépüzemi munkások ügyében Baga János szervezeti titkár folytatólag tárgyalásokat. Az ügyet a munkafelügyelőséghez is áttették, amely megkezdte a tárgyalások közvetítését a munkások és a város között.

közbiztonság érdekében feltétlenül megkívánják a rendelkezés szigorú végrehajtását. Bizonyos intrazigens és destruktív elemek ugyanis felhasználják a közlekedő választások előkészületeit és mérgező tanaikat elhínteni próbálják a nép között. Ezek a lelkiismeretlen emberek Aradmegyében is garázdálkodnak. Az elmúlt héten egyik aradmegyei községben több külföldi kommunista agitátort tartóztattak le, akik automobilon jártak a községekben és propagálták államellenes, rendbontó tanaikat. Ezeknek a lelkiismeretlen ügynököknek a lelkeket rontó munkáját akadályozzuk meg a rendelet végrehajtásával.

— Az autóblok ellenőrzése azért is szükségessé vált, mert a mai igazoltatások alkalmával hat autorizáció nélküli autóblok sikeresen tartóztatni. Az engedély nélküli autók tulajdonosai ellen természetesen eljárás indul meg az illetékes hatóságoknál és tovább is folynak a szigorú intézkedések, hogy igazolvány nélkül ne közlekedhessenek autóblokok Aradmegyében.

— Leszerelik a vagyonbukott Soltész Tibor telefonját. Két beadvány futott ma be az aradi törvényszékhez Soltész Tibor, az ismeretlen helyen tartózkodó bukott cérnakereskedő ügyében. Az egyikben dr. Vadász Armád ügyvéd mellékelte Soltész felhatalmazását, amelyben őt bízta meg ügyei vezetésével. A másik átiratot az aradi postafőnökség intézte az ügyészséghez. Mivel Soltész ebben a hónapban nem fizette ki a telefon díjat, kérte az ügyészséget, hogy nyitassa ki a bírósági zárlattal levő üzletet s engedélyezze a telefon leszerelését és elszállítását.

— Orvosi hír. Dr. Duschnitz szemorvos hazaérkezett és rendeléseit megkezdte.

Legjobb kreppapírok Kerpelnél.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

— A városi üzemek munkásainak bérmozgalma. Az egyik elmúlt tanácsülésen Vostinar György a tanács szociálista tagja interpellált a városi üzemeknél levő munkások béremelésé ügyében. A munkások azt hangoztatták, hogy a múlt évben 20 százalékos béremelést vettek fel a költségvetésben s ebből csak 14 és fél százalékot kaptak meg, ebben az évben pedig az előirányzott 30 százalékból mindössze három és fél százalékot kaptak. A gépüzemi munkások ügyében Baga János szervezeti titkár folytatólag tárgyalásokat. Az ügyet a munkafelügyelőséghez is áttették, amely megkezdte a tárgyalások közvetítését a munkások és a város között.

— A Temesvári Magyar Dalárda Pancotán. A pancotai református egyház felkérésére a „Temesvári Magyar Dalegylet” május hó 9-én, vasárnap este „Blaha Lujza” estélyt rendez Pancotán. Az estély iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg és számosan utaznak Pancotára, hogy meghallgassák ennek a kiváló magyar dalárdának a hangversenyét, amely Románia dalosai között a legelső helyen áll.

— Öngyilkos lett egy nagyváradai kereskedő. Oradea-Mareról jelentik: Dénes Odon ismert kereskedő, aki tegnap öngyilkosságot kísérelt meg, ma reggel, anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, kiszemvedett.

— A város állapítja meg a tisztviselői nyugdíjak magasságát. A belügyminiszterium a napokban egy, már régebben huzódó ügyben hozott döntést. Megemlékeztünk arról, hogy amikor a városi tanács saiat kérekmére nyugdíjazta Angel István dr. polgármestert, a város fejlődése érdekében kifejtett működésének jutalmaképpen felies fizetését szavazta meg nyugdíjgyvánt. A miniszterium hoz került ezután az akta, s meglepetésszerűleg hatott a miniszteri döntés, amely csupán a szolgálati évek után járó nyugdíjat engedélyezte. Angel István dr. ez ügyben Bucurestibe utazott s a belügyminiszteriummal viszont azt a felvilágosítást kapta, hogy a városnak automobilon jog a hivatalos nyugdíjon felül is megállapítani nyugdíjat. Ebben a kérdésben ma felkereste a nyugalmazott polgármester dr. Robu János főpolgármestert, akivel letárgyalta az ügyet. Angel István dr. nyugdíja felett így tehát a városi tanács fog végleges döntést hozni.

— Tizenöt ember a tengerbe fullt. Szófia-ból jelentik: A várnai kikötőben egy tutaj, amelyen 35 utast szállítottak a kikötő előtt horgonyzó gőzösre, felborult. Tizenötén a tengerbe fulladtak.

— Végetért Aradon az étermi munkások bérmozgalma. Május elsején el bérmozgalmat indítottak az aradi étermi alkalmazottak. A tulajdonosok és a pincérek megbízottai tárgyalásra ültek össze, s a többi napi tanácskozás eredménye békés meg egyezés lett. A pincérek heti fizetése az eddigi 325 lejről 400-ra emelkedett, természetesen a 10 százalék kiszolgálási díj továbbra is fennmaradt. Jelentős mértékben megnövekedt a felirónok, valamint a szakácsok és konyhaalkalmazottak fizetése illetve bére is.

— Két ház leégett Zádorlakon. A zádorlaci csendőrség ma jelentést tett az aradi ügyészségnek, hogy a községben tűz támadt, amely Angel János és Macavei Ferenc gazdálkodók házaikat elpusztította. A kár körülbelül félmillió lej.

— Sporttörténeti kiállítás Budapesten. Budapestről táviratozzák: Szombaton nyitja meg a kormányzó a Nemzeti Múzeumban a sporttörténeti kiállítást, amelyen kétszáznál több kiállító vesz részt tizenegy teremben. A kupolacsarnokban a magyar sport nagyjainak szobrai, a termekben pedig a magyar sport emlékei vannak a tizennyolcadik századig visszamenőleg. A tizenkilencedik század fősportja a cellovészet és a korcsolyázás voltak. Ezekon kívül helyet kaptak a kiállításon azok a tervek, amelyek a testnevelő iskola és uszodatermek építésére vonatkoznak. felvonulnak a katonai sportok, a vízi sportok, a magyar atletika, a labdarugás és a kerékpár sportjai is. A kiállítás egyik legértékesebb darabja az Aradi Atletikai Club egykori vándordija, egy félméteres ezüstserleg, amely most egyik budapesti sportegylet tulajdonában van.

— Odit, szépít, fiatalít a Földes Margit-szappan.

— A tolvaj uriflu az aradi ügyészségen. Ma szállították át az aradi ügyészségre Weber László volt cluji fatisztviselőt, akit letartóztattak, mert az állomáson bőröndöket lopott. A bűnös utra tévedt cluji uriflut a vizsgálóbíró kihallgatás után letartóztatta.

KIOSZK → MINTA KONYHA → CUKRÁSZDA

HUBERT EMIL simf. zenekara játszik. A meleg esték egyetlen kellemes szórakozó helye. Parkettánál

Arad segít a tisztviselőin.

Az állandó bizottság humanus javaslatát a városi tanácshoz.

(Saját tudósítónktól.) Aradváros permanens bizottsága mai ülésében több jelentős és fontos ügyet tárgyalt le és hozott határozatot. Elsősorban az építkezésekhez szükséges fabevásárlást intézte el a bizottság s megállapították, hogy a körülbelül 500.000 lejt kitevő szükségletre Czukor László aradi fakereskedő 40.000 lejjel olcsóbb ajánlatot tett, mint az Aradana. Ennek alapján a permanens bizottság elhatározta, hogy az olcsóbb ajánlat elfogadását javasolja a városi tanácsnak.

A bizottság tagjai ezután a tisztviselők kéréseivel foglalkoztak. A városi tisztviselők ma egy mindannyiuk által aláírt kérvényt terjesztettek be s ebben azt kérték, hogy azt a husz százalékos fizetésjavítást, amelyet július 1-től kezdve kaptak, január 1-ig visszamenőleg fizessék ki nekik. Mivel ennek az összege körülbelül két millió lejt tesz ki, a bizottság elhatározta, hogy a kérelmet végleges döntés céljából a tanács elé terjeszti. A tisztviselők még azt is kérték, hogy a szövetkeztükből fennmaradt 500.000 lejes alapból adjanak előlegeket nekik, amelyeket havonkénti levonással törlesztenének. A bizottság elhatározta, hogy azoknak a tisztviselőknek, akik legalább három éve állanak a város szolgálatában, esetről-esetre kölcsönt ad hat hónapra, havi levonással és négy százalék évi kamattal. Foglalkoztak még a Ludig-tanya parcellázásával, amelyet csak azzal a feltétellel engedélyeztek, ha két hídát állítanak ott fel a közlekedés zavartalan biztosítására.

Jön! Jön!
Rin-Tin-Tin
a híres farkas kutya!

Osztalékot nem fizető budapesti vállalatok. Budapestről jelentik: Jegyzéket függesztettek ma ki a tőzsde fekete táblájára: hivatalosan bejelentette az elnökség, hogy az árfolyam lapon szereplő vállalatok egyrésze nem fizet osztalékot. Egyelőre a tőzsde „magtalanjai” a következők: Dorogi Gummi, MÁG, Magyar-Amerikai, Faipar, Bóni, Klein Szappan, Unió Bánya, Malomsoky, Országos Iparbank és Zagyvapótlai. Egyelőre ennyien vannak, amelyek nem váltják be az 1925-ös osztalékszelvényt.

Művészet.

Dr. Szabó Juci.

Fodor László Aradon is döntő sikert aratott Dr. Szabó Juci klinikai alorvossal, akinek a premier hangulata után ítélve, nagy és kiterjedt pacienturája lesz. Az emancipált kultúrno intelligenciája szellemes ríposztokban, cselvágásokban bővelkedő párbaít viv a szerelmes átlagférfi szenvedélyes korlátoltságával és az izgalmas párviadalban a szenvedély győz. Szabó Juci kemény vonásokból összerótt karakterfigurája hősi küzdelem után felolvad a szerelemben. Betegh Béby szubrett kis-sé kényelmetlenül érezte magát a doktorkisasszony állig begombolko-

zott kosztümjében, de ösztönös tehetsége és intelligenciája végül is diadalmaskodott. Megérdemelte a meleg ünneplést és a nyiltszini tapsokat. Kitűnő partnere volt Mészáros Béla, aki a bandázsnélküli, szerelmes és győzelmes férfi szerepében tökéletes illuziót keltett. Barna Ancy kedvesen oldotta meg hálás feladatát, Jakabffy Dezső, dacára hogy az utolsó pillanatban vette át a szerepét, elismerésre méltó színészi munkát végzett. Külön dicséretet érdemel a kitűnő rendezésért is. Kiss Mariska, a tulzottan gondos keresztanya sok derűtséget okozott és jó hangulatot teremtett. A közönség viharos tetszéssel fogadta a darabot és lelkesen tapsolt a szereplőknek. (g. s.)

Az utolsó évtizedek legnagyobb művész eseménye **Dohnányi Ernő** május 14-iki egyet-
len aradi hangversenye
▲ ▼ ▼ ▼ ▼ **Jegy és műsor Sándornál Arad.** ▼ ▼ ▼ ▼ ▼

* Az aradi színház heti műsora a következő: Szombat este, vasárnap délután fél 4 órakor, este fél 9 órakor, hétfőn délután fél 4 órakor és este fél 9 órakor: Dr. Szabó Juci.

* Dr. Szabó Juci minden este fél kilenctől rendel az aradi színházban, vásár- és ünneppnapokon délután fél négytől is.

* A „Dr. Szabó Juci” előadása szenzációt jelent. Az aradi előadás szereplői vetekednek a darab fővárosi szereplőivel, s ezzel egyenértékű a rendezés és a szép, stilszerű kiállítás. Betegh Béby, Kiss Mariska, Barna Ancy, Mészáros, Jakabffy és Szabadkai a legideálisabb keretet adják dr. Szabó Jucinak.

* Rátvay Anna előadestélya a legnagyobb programmal, amelynek során közreműködik a kiváló művésznő és fellépnek legtehetségesebb növendékei is, vasárnap este a Kulturpalotában. Ujszerű, nagyszerűen beállított, művészi zeneszámokkal aláfestett élőképek, szavatok, szindarab és több vendégszereplés teszi változatossá a műsort. Jegyek korlátolt számban Oláh könyvkereskedésében.

* Arad legnépszerűbb orvosi rendelője néhány napig az aradi színházban van. Dr. Szabó Juci a legérdekesebb és legkedvesebb doktor, akinek a rendelőjébe mindenki szívesen ellátogat.

Feljelentés

egy aradi építész ellen

Bűnvádi eljárás a felvett előleg és az el nem készült ház miatt.

(Saját tudósítónktól.) Érdekes ügyben fejezte be a vizsgálatot az aradi vizsgálóbíró. Néhány héttel ezelőtt Ács Sándor aradi iparos feljelentette Józsa János aradi építész, aki régebben a városi mérnöki hivatalban volt alkalmazva, csalásért és sikkasztásért. A feljelentésben előadta, hogy ő megbizta Józsa Jánost, építsen számára házat a Serindar (Árok)-uccában. Józsa el is vállalta a ház építését 56.000 lejjel és kötelezte magát, hogy a házat ez év február 28-ig átadja tulajdonosának. Anyagokra mindjárt 30.000 lejt kért és kapott is. A határidő letelet, azonban sem a ház nem készült el, sem az előleget nem adta vissza Józsa. Ezért Ács kérte az ügyészséget, hogy indítsa meg Józsa ellen a bűnvádi eljárást. Az eljárás megindult s a vizsgálatot levezették. A vizsgálat lefolytatása után áttették az ügyet az aradi ügyészséghez, amely elkészítette a vádiratot, amelyben Józsa Jánost sikkasztással vádolja.

Most kerültek az iratok az aradi törvényszékhez s rövidesen tárgyalást tartanak ez ügyben.

Az ügy főérdekessége az, hogy Józsa az elmúlt év folyamán a városban szétében hosszában hirdette, hogy új rendszerű, cement s homokkeverékből készült téglákat talált fel, amelyek egymással illeszthetők s amelyek használatával az építkezés sokkal olcsóbbá tehető. Bemutatta a mérnöki hivatalnak is, amely jónak találta ugyan, de konstataulta, hogy ezt az új rendszerű a külföldi városokban már régen használják. Az új háznak is ezekből az új rendszerű téglákból kellett volna elkészülni, azonban Józsa nem teljesítette ígérését, ami a feljelentést és a bűnvádi eljárást vonta maga után.

* Cséplőgéptulajdonosok szervezkedése. Az arad- és hunyadmegyei cséplőgéptulajdonosok mozgalmat indítottak, hogy szociális helyzetük javítása és közös gazdasági érdekeik egyöntetű rendezése végett szindikátusba tömörüljenek. Az érdekeltek köréből felhangzott óhajnak eleget téve, Trimbitioni Traian, Jovita Andrei, Fényes Kálmán és Hu-

nyár Algernon a napokban alakuló értekezletre hívták össze Aradvármegye 550 cséplőgéptulajdonosát. Ez alakuló gyűlés e hó 9-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor határoz a szövetség megalakítása és a szervezet további kiépítése kérdésében.

SPORT.

O AMTE I.—II. osztályu válogatott 3:1 (1:0). A II. osztályu válogatott trialmérkőzése szép sportot nyújtott a néhány száz főnyt közönségnek. Az AMTE nem a legteljesebb csapatát játszatta, hiányzott Auer II., s főleg e körülményeknek tudható be az aránylag kicsi goaldifferenciájú eredmény. Egyébként a II. osztályu válogatott meglepően erős ellenfélnek bizonyult, sőt a mezőnyben sokkal tetszetősebb és kombinatívabb játékot mutatott lazsáló partnerénél. Az I. féldő goalját Morócz III. szerezte. A II. osztályu válogatott egy tizenegyes, kapufának lött. A II. féldőben a II. osztályu válogatott csapat Braun (Wacker) révén kiegyenlített. Utána Gencsy egymásután két goalt rugott (egy tizenegyesből). A II. osztályu válogatottból messze kimagaslott Braun centerhalf, aki egyben a mezőny legjobbja volt. A győztes AMTE csapatából egyedül Gencsy játéka érdemel különösebb megemlítést. Az I. féldőt Durdán Miklós, a II. féldőt Fővénny István vezette.

AZ ARADI
APOLLOBAN.

ma, szombattól

JACKI COOGAN-nal

a főszerepben.

A KIS ROBINSON.

Vidám történet a vadak között.

Az előadások 1/5, 6, 7/8 és 9 órakor kezdődnek.

O Bank csapatok football mérkőzése. Az Erdélyi hitelbank rt. Arad és a Kereskedelmi és gazdasági bank rt., Temesvár csapatai az AAC sporttelepén ma délután fél 6 órai kezdettel barátságos mérkőzést tartanak. Vendégeket szívesen látnak. Belépődíj nincsen.

HA LAPUNK részére közölni valója van, telefonon is bemonthatja. TELEFON SZÁM 151.

KÖZPONTI ÉTTEREM — Kerthelyiség! — Terrasz! — **ALMAY LACI**
A meleg nyári napok alatt csakis nyári helyiségeinkben étkezhet jól!
Minta konyha! — Jazz-band zenekara játszik.

Jön! Erő és szépség útja, csak felnőtteknek. Jön!

Az aradi KIOSZK és KÖZPONTI ÉTTEREM érdekközösségben áll.
 Kedvezőtlen idő esetén vaesora a Központi fedett nyári helyiségeiben!

KÖZGAZDASÁG.

Leszállítják a gabonakiviteli illetéket.

(Bucuresti, május 7.) A kormány új gabonakiviteli rendeletet készít elő, a kiviteli illetékek valószínű leszállítása mellett. A gabonakereskedők szövetsége tegnap már tárgyalást folytatott a

kormányral és kötelezettséget vállalt arra, hogy a belföldi piac szükségleteinek fedezésére elegendő devizát fog rendelkezésre bocsátani.

Zürichi tőzsdészen is 1.80 a lej.

Helyi valuták. (Május 7.) **Arad:** Dollár 292, angol font 440, cseh korona 8.90, francia frank 950, líra 11.90, dinár 5.20, schilling 42, hollandi forint 115, márka 71, magyar korona 235, svájci frank 58. **Pénz:** Dollár 290, angol font 13.50, cseh korona 8.50, francia frank 8.80, líra 11, dinár 4.50, schilling 41, hollandi forint 100, márka 69, magyar korona 255, svájci frank 59. **Külföld:** Newyork 304, London 1478, Prága 9.05, Páris 9.73, Milánó 12.28, Zágráb 5.40, Bécs 43, Amsterdam 122.70, Berlin 72.80, Budapest 234, Zürich 89.

Zürichi tőzszenyitás. (Május 7.) Berlin 122.50, Amsterdam 207.55, Newyork 516.62.50, London 2507.50, Páris 16.10, Milánó 90.70, Prága 15.29.50, Budapest 72.30, Belgrád 9.10.50, Bucuresti 1.75, Varsó 47.50, Bécs 73.

Zürichi tőzsdezárlat. (Május 7.) Berlin 122.90, Amsterdam 207.55, Newyork 517, London 2510.50, Milánó 20.70, Prága 15.29.50, Budapest 72.30, Belgrád 9.10, Bucuresti 1.80, Varsó 47.50, Bécs 73.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Május 7.) **Külföld:** Páris 9.05, Berlin 68, London 1380, Newyork 280, Milánó 11.40, Zürich 55, Prága 8.40. **Valuták:** Napoleon 1100, márka 67, leva 3, török líra 1.35, angol font 1370, francia frank 8.80, svájci frank 54, líra 11.30, drachma 2.98, dinár 4.50, dollár 275, schilling 40, magyar korona 40, cseh korona 8.39.

Mai hetipiac. A mai hetipiac árai: Burgonya 4-5 lej, hagyma 3-6 lej, fokhagyma 25-30 lej, tojás 2.50 lej, teténituro 24-26 lej, juhituro 50 lej, vaj 140-160 lej kilogrammonként, tej 9 lej, tejfél 40-45 lej, bab 10 lej literje, zöldség 6-7 lej csomója, alma 10-18 lej, dió 22 lej kilogrammonként. A baromfi piac árai: sovány liba 200-280 lej, sovány kacska 140-180 lej, tyúk 120-140 lej, csirke 70-120 lej párja, kóvér liba 250-400 lej, kóvér kacska 150-180 lej darabja. **Gabonapiac árai:** árpa 500-580 lej, kukorica 500-520 lej, zab 600 lej métermázsánként. Az állatpiacon alig volt forgalom, általában a múlt heti árak voltak.

Emelkedett a nemesfémek hivatalos ára. A kereskedelmi kormány nemesfémek hivatalos árait a világpiacon megjelölően a következőképp emelte fel: az arany hivatalos ára 168.672.90 lej, az ezüst ára

4800.30 lej kilonként. Ezek az árak május 1-től 15-ig maradnak érvényben.

Megdrágult a kávé Aradon.

A gyarmatárak megdrágulása következtében két lejjel emelkedtek a kávéházi cikkek árai.

(Saját tudósítónktól.) A lej néhány napos és jelentékeny értékcsökkenése sok tekintetben érezteti hatását. Az emelkedések még nem nagyarányúak, de az árak állandóan emelkedő tendenciát mutatnak s főképen azoknál a cikkeknél, amelyeket külföldről, idegen valutáért kell beszerezni. Mindenki siet az áremeléssel fedezni magát és így veszteség csak a közönséget érheti, amely nem képes jövedelmének ilyen mértékű máról-holnapra való fokozására. A cukor árának emelkedése a legszembetűnőbb és egy kilo ára a néhány nap előtti 30 lejről 37 lejre szokott fel. Ma azután bekövetkezett az a furcsa és kellemetlen helyzet, hogy cukrot nem lehet kapni, pedig készletek még vannak Aradon, fölös mennyiségben. Ma reggel aztán a kávéházi tulajdonosok is kénytelenek voltak ezt a példát követni, hiszen ők azok, akik elsősorban érzik meg a gyarmatárak árának emelkedését. A fekete, a fehér kávé és a tea ma reggeltől két lejjel megdrágult. A kávésok kényszer helyzetükre hivatkoznak, mert a cukor ára néhány nap alatt husz, a kávé ára pedig negyven százalékkal emelkedett. A tea, a rum, a citrom, a csokoládé és minden, amit külföldről kell beszerezni, alaposan megdrágult. Drágító hatással volt a májusi házbéremelés is, több helyen különösen azért, mert házbéreket dollárban kell fizetniük. Vélhetően a kávésok voltak azok, akik részben most kötöttek és részben ezután kötnek új megállapodást alkalmazottakkal, akik természetesen most már magasabb anyagi ellenértéket kívánnak munkájukért, mint eddig. Így egy hetes az eddigi ötszáz lejével szemben ezerkétszáz lej fog kapni és teljes ellátást. A kávéslányok fizetését nyolcszáz lejről ezerkétszázra kellett emelni és bizonyára többet kell majd fizetni a pincéreknek is, akikkel most folynak a tárgyalások. Ezek csak első etappja a lejárás okozta drágulásnak, de már drágít az öltözködési és a többi elsőrendű szükségleti cikkek árúsítói kereskedői is, a legtöbbben arra való hivatkozással, hogy idegen kifizetési eszközökkel kell hitelbe már régebben beszerezett áruik egyenértékét ki-

veníteni és csak az egyensúlyt akarják fenntartani, amikor emelkednek. Mindenki igéri azonban, hogy ha a lej emelkedni fog, akkor az árakat az emelkedés arányában le is fogja szállítani. Remélhetőleg erre a feleletet hamarosan a lej jelentős emelkedése fogja megadni.

MOZI.

xx Szombaton kerül bemutatásra az aradi Apollóban „A kis Robinson”, Jackie Coogan legújabb filmje. A kis filmstar ez alkalommal közvetlenségének és bájának minden erejét veti latba, hogy még jobban hozzáférközzön az öt rajongásig szerető filmközönséghez. A nyári szezon egyik legközkedveltebb filmbemutatója előtt áll az aradi Apolló közönsége. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órákor kezdődnek.

xx „A majom szive” szombaton kerül először az aradi Uránia műsorára. August, a csodamajom már kizismert fogalott a filmközönség közönség előtt. Legújabb szerepe még sokkal érdekesebb, sokkal csodálatosabb az eddigiekénél, mert maga a cselekmény segíti elő azt a feszült érdeklődést, melyet a filmközönség a főhős iránt érez. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órákor kezdődnek.

xx Jön! Rin-Tin-Tin, a híres farkaskutya. Jön!

xx Jön! Az erő és szépség útja! (Csak felnőtteknek.) Jön!

Felelős szerkesztő:

RETHY JÓZSEF.

Cenzurát: Prefectura Judejului.

NYILTTÉR.

A rovát alatt közöltteket nem vállalunk felelősséget.

ÉRTESÍTÉS.

Tudatom a nagyérdemű hölgyközönséggel, hogy a Deutsch Testvérek aradi cég kebelében volt „Ida-salon” vezetésétől visszahátréptem és női divatszalonomat a Str. Alexandri (Salac-ucca) 5. számú házban régi helyiségemben a mai napon újból megnyitottam.

SZIRMAY IDA.

Zel'ankai

gróf Zelenski Róbertné,

szül. nagykarolyi

KAROLYI KLARA grófné,

osillogkeresztés és es. és kir. palotahölgy, az Erzsébet-rend I. oszt. és vörös kereszt hadi-ékitményes II. oszt. díszjelvényének tulajdonosa,

f. évi május hó 10-én, hétfőn délután 1/8 órákor fog a temesújfalusi kastélyból a kegyuri templom kriptájában örök nyugalomra helyeztetni.

„Ioan Limbeck si Fiul” Arad, Fabrica de costururi de metal si intreprindere de inormantari, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 22. Színház-épület.

Az aradi Urániában

ma, szombattól

AUGUSZT

a csodamajommal a főszeropben.

MAJOM SZIVE.

Az előadások 1/5, 6, 1/8 és 9 órákor kezdődnek.

Kéleti szőnyegek

javitását legszobben és legjutányosabban eszközzil

Dr. Groszman Alfrédné

szőnyegszővműhelye Arad, Strada M. Nicolae 17.

Nagy üzlethelyiség

a főtéren lelépés nélkül kiadó.

Kizárólagos megbízott: Györfy „Mures” Irodája Arad, Str. Unirei.

Textilhulladék szakembert

Keres,

nagy bukaresti textil vállalat, belföldi és külföldi hulladék rongy bevásárlására és eladására. (—) Kiszárolt ajándékok: „HADERN B. 504” jellegre RUDOLF MOSSE R.-T. Bukarest, Bulv. Academiei 4. küldendők.

Bankkölesönöket

hosszu lejáratall legelőnyösebb feltételekkel folyósítanak házakra és környékbeli földekre. H A A S É Irodája Arad, Str. Eminescu (v. Deak Ferenc-ucca) 12.

KORBEKT,

kömfoly, magyar, német nyelvet szóban, írásban bíró,

Intelligens nő,

olyan kereskedelmi vagy ipari vállalatnál keres ÁLLANDÓ elhelyezkedést, hol a szakmát teljesen elsajátíthatná. — Választ „Jövő” jellegre sziveskedjék az Aradi Közlöny kiadóhivatalába leadni. 2935

STELZHAMMER

keresztthuros rövid zongora 60.000 lejért eladó. 10844

Öim Rudolf Mosse hirdetőben Arad.

Jön! Erő és szépség útja, csak felnőtteknek. Jön!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjak szerint számítjuk. — Minden szó hirdetésre 4 napra 4 lej — haal, vasárnap 5 lej. — Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 10 lej. — A vastagabb betűvel írtakat aláhúzással kell jelölni. — Hirdetéseket d. a. 8 óráig vasárnap fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40 lej, vasárnap 50 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket szöveget, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa illetve helyesbítse. * * * * * Hirdetéseket telefon útján is feladhatók; telefon szám: 151. * * * * *

Levelezés.

Plissó a divat!

Villanyerőre berendezett plissézoló műhelyünkben mindenféle plissémunkát (álló, fekvő, hóhl és francia divatmintákban) 120 cm. szélességben vállalunk. — Azaszerzés szintén megrendelhető. **KELL ÉS KRAUSZ**

Alkalmazás.

GÖZHENGERET fur a helyszínen Ranz Ottó gépészeti műhelye Szentannán. Jud. Arad. 2582

MINDENES mellé kisebb szobaleány azonnalra vagy 15-ikére kerestetik. Cim Arad, Str. Caragiale 19. (Csiky Gergely) I. emelet. 2847

SZÖNYEGSZÖVÉS HEZ gyakorlott leányt keres dr. Groszmanné, Arad, Str. Moise Nicoara 17. 2884

KISEBB munkálányok felvételnek. Triumph dobozgyár Arad, Str. Cantacuzino (Határ-u.) 33. 2910

GAZDASSZONY kerestetik pusztára. Feltételek: jól főzőn, kenyeret süssön, baromfi nevelést vállalja és egyedülálló szőlő nő legyen. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2909

MUNKASZERETŐ, becsületes leány, ki vegyeskereskedésben volt, teljes ellátással felvétetik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2907

DEUTSCHE Erzieherin sucht Nachmittagsstelle. Adressen ergeben in Adm. d. des Aradi Közlöny. 2915

ELSŐRENDŰ fehérnemű varróhoz házakhoz ajánkozik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2918

Lakás.

ESINOS butorozott különbejárta szoba ellátással vagy anélkül 15-ikére kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2916

Vétel és eladás.

ARAD, Bul. Regele Ferdinand 47. szám alatt egy pince felvonó (lift) eladó. 2928

ZONGORÁK, előszobafal, rakettek, háló, ebédlő, uriszoba, szalonberendezések, étkező szervizok, fotelok, szekrények, szőnyegek, írósztalgarniturák, cimbalom, hegedű, gramofon, festmények, asztalneműk, szövet függönyök, dísz tárgyak, rézmosdó stb. eladók. Salgóné, Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

TEGLA, átlók, ablakok használtak jutányosan eladó. Arad, Str. Abatorului (Városhid-u.) 1. 2929

ANTIK BUTOROKAT, különböző szobaberendezéseket, egyes butordarabokat, írósztalokat, székeket, perzsa- és gyári szőnyeget, fehérneműket keresek sürgősen bizományba s azok gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

RITKA ALKALOM. Valódi antique perzsa-szőnyegek eladók. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2841

SZÖNYEGSZÖVÉSZEK, férfi és női ruhák, butorok, villanylámpák stb. eladók. Arad, Bul. Carol 49., (Erzsébet-körút) II. em. törvényszékekkel szemben. 2931

RÖVID BÉCSI ZONGORA, kitűnő hangu, modern hálószoba butor, antik butorok, festmények, órlási választékban. Mindennemű régiséget veszünk. Salon Artistique (Fischer Eliz-palota) Arad 824

Oktatás.

FRANCIA vizsgára előkészítők, érettségire is. Cim Rudolf Mosca hirdetőben Arad. 10341

WER erteilt Gittaruntersicht? Adresse an die Adm. des Aradi Közlöny. 2912

Üzletek.

EGY forgalmas helyen nyitandó büféhez italmérési engedéllyel rendelkező egyén kerestetik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2934

Ingtalan.

HÁZ 4 lakással, évi 24.000 lej bérjvedelemmel, kis kerttel, dísznóállal, 130 ezer lejért eladó, Central-ügynökség. Arad, Str. Románului (Zrínyi) 2. 2936

Eladó

Magyar-ucca közelében Str. Doamna Balasa (volt Purgly Lajosné-u.) egy 4 lakásos 1000

ház

280 □-l gyümölcsös kerttel stb. ELFOGLALHATÓ LAKÁSSAL 290.000 lejért. Vízvezeték az uccában. Tökebefektetésre is kitűnően alkalmas. Kizárólagos megbízott: Ifj. Kovács-ügynök Arad, Str. Tace Joneanu 2. (volt Sárosi és Batthyány) sarok

Ajánlunk legjobb minőségű:

Lenolaj kencét, Repceolajt, Salátaolajt, Plantol, „PHÉNIX” Olajművek. Képviselei: 2763

Dávid József, Arad, Strada Clouegariu (Vécsy-u.) 15.

Házigazdák, lakók figyelmébe!

Megvételre és bérbevételre keresek biztos vevőim részére magán- és bérházakat, szőlőket, birtokot, üzleteket, lakásokat, zongorákat, szőnyeget és butorokat.

Cim Arad, Str. Consistorului (Batthyány) 32., balra 2. 2917

Beton-formák,

csövek, kutgyűrűk, lépcsőfokok stb. készítéséhez, gépek, cementtörcserepek, üreges betontömbök, beton és salaktégla stb. előállítására. Betonkeverőgépek. — I-a cementfestékek és az összes szükséges kéleket cementárnyarak berendezésére raktárról azonnal szállítja.

„MODERNA”

Építőipari Gépek és Radiátor R.-T. Brasov, Kis-ucca 12. Telefon 5-78.

Mielőtt gépeket vásárol, tekintse meg gazdagon felszerelt raktárunkat. — Prospektusok és ajánlatok díjmentesen!

Szőrmék nyári gondozását

legjótányosabban vállalja: Löwy szűcs Arad, Piața Catedralei (Tőköl-tér) 12. szám. 2887

Szabadság-tértől 2 perenyl távolságra

legjobban épített, alapincézett emeletés, 2 uccára nyúló bérház elfoglalható 5 szobás, fürdőszobás lakással, nagyértékű telkekkel, gazdasági udvarral, istállóval, kedvező feltételekkel 1.200.000 lejért ELADÓ. Komoly vevőkkel kizárólagos megbízottam

Házsz-irodája utján tárgyalok Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 12. 16591

Műmalmok,

gőzmalmok, hengermalmok 4 és 10 íratuak, legjobb búzatermő vidékeken, 1.500.000 lejes ártól 5 millió lejes árákig eladók. Értekezni lehet

Házsz-irodája utján tárgyalok Aradon, Strada Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 12. szám.

Muzsaj József Arad színházzal szemben.

Tavaszi árjegyzék:
Férfi öltöny tiszta gyapju L. 1950
Fiu öltöny tiszta gyapju L. 1250
Gyermek costum ... L. 800
Ulster felöltő divat színek L. 1950
Ulster felöltő angol ... L. 2600
Ulster felöltő I-a Covercot L. 4000
Ulster fiu tiszta gyapju... L. 1000
Fregoli raglán ... L. 2200
Gummi kabát ... L. 850
Hannoveri) gummi L. 1450
Wimpassingi) kabátok
Mérték utáni szabóság.
Nagy szövet raktár. 1612

Ha izléses, művészi kivitelű, valóban finom

butort Orbán István

akar vásárolni, látogassa meg művészi butorgyárát Arad, Piața Stefan cel Mare (Béla-tér) 16-18. Telefon 474.

Háló, ebédlő, uriszobák, leány- és gyermekszobák, hallberendezések, teljes lakásberendezések.

Saját tervező iroda. Eredeti gyári árak. A cég által tervezett és kiállított ebédlő az augusztusi butorkiállításán országos szenzációt keltett 1960

Bohn-féle

zsombolyai esorép Prima berzevali darabos mész, Tordai és gurahonol cement, gipsz, lapényi darabos kőszén, száraz rostált faszén, stukkator nád, kátrányfödőlemezek, száraz aprított tészta, osomagolt faszén legelőszobában és házhoz szállítva beszerezhető

BOROS & CZUCKER,

ARAD, 18748
Bul. Regele Ferdinand 40-42.
(Aradana-épület) Telefon 952

Lelépés nélkül

egy 4 szobás és egy 3 szobás modern lakás a város központjában augusztus 1-ére kiadó. Bővebbet: „Gloria” forgalmi irodánál Arad, Str. Morla 12. (Széchenyi-u.) 2911

A LOVRINI HENGERGŐZMALOM R.-T. LOVRIN (Bánát, Torontál) SZAKKÉPZETT

gépészt

keres kondenzációs gőzgéphez 1 évi június 1-i belépésre. Ajánlatok eddigi működés és fizetési igények megjelölése mellett bizonyítványmásokkal fenti melom címére intézendők. 2891

Tisztelegés, középkorú nő

keresek fahura, ki minden hási dolgomban segítségemre lenne. Csak olyanok ajánlkozhatnak, kik igazi házias otthonra vágyanak. — Kalandra számítók kíméljenek. 2892
Ifj. Stiaszny Józsefné Pankota, butorgyár.

Kocsigyártók figyelmébe!

A már 40 éve Temesváron fennálló, legrégebb és legjobb hírnévnek örvendő teljes kovács, kocsigyártó, nyerges, fényező műhelyekkel és több hozzátartozó helyiségekkel elhatott.

kocsigyártó üzem,

mely Timisoara egyik legélénkebb és legforgalmasabb főutvonalán fekszik és nagy a vidékre is igen kiterjedt vevőkörrel bír, előrehaladott életkorra való tekintettel 1926. május 1. esetleg augusztus 1-vel bérbeadó. A felszerelés átveendő.

Autójavitó üzem és paraga

céljára különösen alkalmas. Bővebbet: KUMMER JANOS kocsigyártónál Temesvár, Gyárvaros, Str. Saguna 14. a román templommal szemben. — A teljes üzem házzal és telekkel együtt is eladó. 2869